

УДК 343.7

DOI: 10.31733/2078-3566-2023-1-222-227

Олексій КРИЖАНОВСЬКИЙ[©]

кандидат юридичних наук

(Донецький державний університет внутрішніх справ,
м. Кривий Ріг Дніпропетровської обл., Україна)

ВПЛИВ ОБТЯЖУЮЧИХ ОБСТАВИН НА СТУПІНЬ ТЯЖКОСТІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ВЛАСНОСТІ КОРИСЛИВОЇ СПРЯМОВАНOSTI

Розглянуто питання впливу обтяжуючих обставин на ступінь тяжкості кримінальних правопорушень проти власності корисливої спрямованості. Доведено, що при конструюванні кваліфікованих складів викрадень мають місце окремі порушення правил криміналізації цих діянь, що не виправдано зменшують ступінь їхньої тяжкості. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 6 листопада 2009 р. № 10 надає обмежувальне тлумачення ознаці «за попередньою змовою групою осіб». Обтяжуюча обставина «проникнення у житло, інше приміщення чи сховище» не узгоджується зі схожими термінами, що використовуються у законодавстві України. Законодавець не визнає вчинення викрадень злочинною організацією або злочинною спільнотою як обтяжуючі обставини. Запропоновано зміни та доповнення до Кримінального кодексу України (далі – КК України).

Ключові слова: кримінальні правопорушення проти власності, корисливий мотив, обтяжуючі обставини, кваліфікуючі ознаки, ступінь тяжкості.

Постановка проблеми. Власність є економічною основою життя суспільства та людини, показником добробуту населення, а тому завдання держави – забезпечити належний захист цього базису більшості суспільних відносин. Це положення має свої витоки як у національному, так і у міжнародному праві. Так, статтями 13 та 41 Конституції України проголошено, що кожен має право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, ніхто не може бути протиправно позбавлений права власності, а держава забезпечує захист прав усіх суб'єктів права власності і господарювання [1]. Аналогічне положення проголошується і ст. 1 Протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод [2].

У структурі злочинності України кількість облікованих кримінальних правопорушень проти власності посідає перше місце. У 2022 р. загалом було зареєстровано 362 тис. 636 кримінальних правопорушень. Із них 113 тис. 137 – проти власності, що становить понад 30% від загальної кількості [3].

У більшості кримінальних правопорушень проти власності корисливої спрямованості обтяжуючі обставини є тотожними (вчинення цих діянь повторно, за попередньою змовою групою осіб, з проникненням у житло, інше приміщення чи сховище, в умовах воєнного або надзвичайного стану, організованою групою, із завданням значної шкоди потерпілому, у великих чи особливо великих розмірах). Однак на сьогоднішній день питання впливу цих обставин на визначення ступеня тяжкості зазначених кримінальних правопорушень проти власності є малодослідженим.

Аналіз публікацій, у яких започатковано вирішення цієї проблеми. Питанням кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення проти власності присвячені праці П. Андрушка, М. Бажанова, Н. Гурорової, О. Дудорова, В. Ємельянова, М. Коржанського, П. Матишевського, М. Мельника, П. Михайленка, В. Навроцького, М. Хавронюка та ін. Проте реформування кримінального законодавства України, включення до складів кримінальних правопорушень проти власності корисливої спрямованості нових особливо обтяжуючих обставин потребують дослідження питання впливу цих обставин на ступінь тяжкості кримінальних правопорушень за сучасних умов.

© О. Крижановський, 2023

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-5358-9758>

dozpu@ukr.net

Метою статті є визначення впливу обтяжуючих обставин на ступінь тяжкості кримінальних правопорушень проти власності корисливої спрямованості.

Виклад основного матеріалу. До кримінальних правопорушень проти власності корисливої спрямованості традиційно відносять такі: крадіжка (ст. 185 КК України), грабіж (ст. 186 КК України), розбій (ст. 187 КК України), викрадення води, електричної або теплової енергії шляхом її самовільного використання (ст. 188-1 КК України), вимагання (ст. 189 КК України), шахрайство (ст. 190 КК України), привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем (ст. 191 КК України), заподіяння майнової шкоди шляхом обману або зловживання довірою (ст. 192 КК України).

Пункт 1 примітки до ст. 185 КК України визначає, що у ст. ст. 185, 186 та 189-191 повторним визнається кримінальне правопорушення, вчинене особою, яка раніше вчинила будь-яке із кримінальних правопорушень, передбачених цими статтями або статтями 187, 262 цього Кодексу [4]. Це так звана спеціальна повторність, що виражається у вчиненні особою двох чи більше однорідних кримінальних правопорушень.

Наведена чинна редакція п. 1 примітки до ст. 185 КК України звужує поняття повторності щодо найбільш небезпечного складу викрадення чужого майна – розбою. У випадку з цим злочином для кваліфікації вчинених особою двох однорідних кримінальних правопорушень за ознакою повторності вирішальне значення має хронологічна послідовність їх вчинення. Так, згідно з ч. 2 ст. 187 КК розбій визнається повторним, якщо йому передував розбій чи бандитизм. Інакше кажучи, якщо раніше було вчинене менш суспільно небезпечне, ніж розбій, кримінальне правопорушення (наприклад, грабіж), а пізніше – розбій, повторності розбою не буде. І навпаки, розбій, що передує всім іншим формам викрадення, додає останнім ознаки повторності.

Визнання повторності розбою у разі попереднього вчинення бандитизму (ст. 257 КК України), на наш погляд, не враховує особливості об'єктивної сторони бандитизму, що складається з трьох можливих форм: організації банди, участі у банді, участі у нападі банди. При цьому мотив організації банди та участі у ній чи вчинюваному бандою нападі не обов'язково є корисливим. Саме тому, на наш погляд, бандитизм не є однорідним із розбоем кримінальним правопорушенням. У разі, якщо банда вчиняє розбій, цей злочин кваліфікується окремо за відповідною частиною ст. 187 КК України і сам собою створює передумову для кваліфікації наступного за ним вчиненого розбою як повторного. Вважаємо, що для розбою однорідними кримінальними правопорушеннями, близькими за ступенем суспільної небезпеки, є грабіж та вимагання, у разі вчинення їх із насильством або з погрозою застосування насильства. Передумання вчинення цих правопорушень суттєво збільшує ступінь тяжкості розбою, оскільки свідчить про корисливо-насильницьку мотивацію особи, яка їх вчиняє.

До кримінальних правопорушень, що становлять повторність для корисливих посягань на власність, визначених п. 1 примітки до ст. 185 КК України, і, відповідно, підвищують ступінь їхньої тяжкості у разі повторного вчинення, законодавець відносить і вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ст. 262 КК: викрадення, привласнення, вимагання вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин чи радіоактивних матеріалів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем. На наш погляд, при вирішенні питання повторності щодо вказаних у примітці до ст. 185 КК кримінальних правопорушень слід бути послідовними і віднести до їх переліку всі склади, об'єктивна сторона яких передбачає заволодіння предметами цих кримінальних правопорушень шляхом викрадення (ст. ст. 289, 308, 312, 313, 357, 410 та ін.). Щодо такого підходу висловлювалися й інші дослідники питань повторності корисливих кримінальних правопорушень проти власності [5, с. 14].

Наступною кваліфікуючою для кримінальних правопорушень проти власності корисливої спрямованості ознакою є вчинення їх за попередньою змовою групою осіб. На сьогодні викрадення майна кваліфікується за цією ознакою, якщо учасники такої групи виступали виключно як співвиконавці вчиненого кримінального правопорушення. На це вказує п. 24 Постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику у справах про злочини проти власності» від 6 листопада 2009 р. № 10, згідно з яким учасники вчинення злочину групою осіб діють узгоджено, зі спільним умислом, і кожен із них безпосередньо виконує діяння, що повністю чи частково утворює об'єктивну сторону складу злочину. При цьому можливий розподіл функцій, за якого кожен

співучасник виконує певну роль у вчиненні злочину [6].

На наш погляд, такий підхід до кваліфікації зазначених кримінальних правопорушень не відповідає загальному визначенню поняття співучасті, наданому у ст. 26 КК України, та не виправдано зменшує ступінь їхньої тяжкості у разі, коли особи діють з розподілом ролей (наприклад, коли наявні організатор, пособник та безпосередній виконавець).

Наведені обтяжуючі обставини (вчинення викрадення повторно або за попередньою змовою групою осіб) по-різному впливають на ступінь тяжкості різних викрадень. Так, наприклад, максимальний строк позбавлення волі, передбачений санкцією ч. 2 ст. 185 КК України, – п'ять років позбавлення волі, а за наявності таких самих обтяжуючих обставин при привласненні чи розтраті майна, котре було ввірене особі чи перебувало в її віданні, максимальне покарання становить вісім років позбавлення волі (ч. 3 ст. 191 КК України).

До особливо обтяжуючих кримінальні правопорушення проти власності корисливої спрямованості обставин належить вчинення їх із проникненням у житло, інше приміщення чи сховище. Вплив цієї обставини на ступінь тяжкості тих викрадень, де вона передбачена, загалом відповідає і ступеню їхньої суспільної небезпечності. Так, крадіжка за наявності цієї обставини карається позбавленням волі на строк від трьох до шести років (ч. 3 ст. 185 КК України), грабіж – від чотирьох до восьми років (ч. 3 ст. 186 КК України), розбій – від семи до дванадцяти років (ч. 3 ст. 187 КК України).

Слід звернути увагу на те, що у законодавстві України виникла неузгодженість у термінології, пов'язаної з протиправним проникненням у приміщення фізичних та юридичних осіб. Так, для окреслення згаданої обтяжуючої обставини законодавець оперує такими термінами, як «інше приміщення чи сховище». Натомість, у ст. 162 «Порушення недоторканності житла» КК України поряд із терміном «житло» вживається термін «інше володіння особи». Аналогічний термін використовується і у ст. 38 «Проникнення до житла чи іншого володіння особи» Закону України «Про Національну поліцію» [7]. Вважаємо за доцільне узгодити термінологію у законодавстві України.

Порівняно новою особливо обтяжуючою кримінальні правопорушення проти власності корисливої спрямованості обставиною є вчинення їх в умовах воєнного або надзвичайного стану. Введення цих станів передбачене законодавством України, зокрема, Законами «Про правовий режим воєнного стану» [8] та «Про правовий режим надзвичайного стану» [9].

Загалом законодавець передбачив за вчинення викрадень за наявності цієї обставини покарання, що відповідають і ступеню їхньої суспільної небезпечності, і ступеню їхньої тяжкості. Так, за крадіжку в умовах воєнного або надзвичайного стану передбачене покарання у виді позбавлення волі на строк від п'яти до восьми років (ч. 4 ст. 185 КК України), за грабіж – від семи до десяти років (ч. 4 ст. 186 КК України), за розбій – від восьми до п'ятнадцяти років (ч. 4 ст. 187 КК України), за вимагання – від семи до дванадцяти років (ч. 4 ст. 189 КК України), за привласнення, розтрату майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем – від п'яти до восьми років (ч. 4 ст. 191 КК України).

Водночас аналіз вироків судів України, постановлених після доповнення КК України зазначеною обтяжуючою обставиною, свідчить про схильність судів призначати покарання за найнижчою передбаченою межею позбавлення волі, а у разі призначення покарання за крадіжку у виді позбавлення волі на строк п'ять років – звільняти від відбування покарання з випробуванням на підставі ст. 75 КК України.

Так, наприклад, В. 4 січня 2023 р. близько 22 год. 00 хв., перебуваючи у квартирі Н., помітив на підлозі коридору мобільний телефон марки «Xiaomi» моделі «Redmi 9A». Достовірно знаючи і розуміючи, що в країні, згідно з Указом Президента України №64/2022 від 24.02.2022 р. «Про введення воєнного стану в Україні», затвердженим Законом України від 24 лютого 2022 р. № 2102-IX (зі змінами, внесеними Указом від 14 березня 2022 р. № 133/2022, затвердженим Законом України від 15 березня 2022 р. № 2119-IX, Указом від 18 квітня 2022 р. № 259/2022, затвердженим Законом України від 21 квітня 2022 р. № 2212-IX, Указом від 17 травня 2022 р. № 341/2022, затвердженим Законом України від 22 травня 2022 р. № 2263-IX, та Указом від 12 серпня 2022 р. № 573/2022, затвердженим Законом України від 15 серпня 2022 р. № 2500-IX), продовжено дію воєнного стану в Україні з 05 години 30 хвилин 21 листопада 2022 р.

строком на 90 діб, а отже, діє воєнний стан. Реалізуючи злочинний умисел, спрямований на таємне викрадення чужого майна в умовах воєнного стану, В., перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння, переконавшись, що за його діями ніхто не спостерігає, умисно, таємно, з корисливих мотивів викрав мобільний телефон марки «Xiaomi» моделі «Redmi 9A» вартістю 2400 грн., котрий належить Н., розпорядившись викраденим на власний розсуд.

Вироком суду В. визнали винним у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 4 ст. 185 КК України, на підставі якої призначили покарання у виді позбавлення волі строком на 5 років. На підставі ст. 75 КК України звільнили В. від відбування призначеного покарання з випробуванням та встановили йому іспитовий строк тривалістю 2 роки [10].

До обтяжуючих та особливо обтяжуючих викрадення обставин належать і розміри спричиненої матеріальної шкоди. КК України до таких обставин відносить завдання значної шкоди потерпілому, вчинення викрадення у великих чи особливо великих розмірах. При цьому розміри такої шкоди у КК України визначені у кількості неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Проте з 1 січня 2004 р. вказані розміри визначаються не кількістю неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а кількістю податкових соціальних пільг. Такий стан національного законодавства та слідчо-судової практики не сприяє прозорому підходу до визначення ступеня тяжкості кримінальних правопорушень, зокрема викрадень, оскільки зміст кримінального закону не є зрозумілим для пересічного громадянина, а потребує тлумачення фахівця у галузі права. Вбачається за доцільне використовувати у КК України поняття, що відповідають змісту норм.

Автори проекту КК України пропонують для визначення розмірів майнової шкоди ввести поняття розрахункової одиниці. Так, згідно зі ст. 1.4.2 проекту КК України розрахункова одиниця, що застосовується для визначення розмірів предмета або засобу вчинення кримінального правопорушення, а також спричиненої ним майнової шкоди і розміру штрафу та грошового стягнення, дорівнює 200 гривням. Після набрання чинності цим Кодексом розмір розрахункової одиниці може змінюватися не частіше, ніж один раз на календарний рік [11].

Ще однією спільною особливою обтяжуючою кримінальні правопорушення проти власності корисливою спрямованістю обставиною є вчинення їх організованою групою. Ця обставина належить до тих, що суттєво збільшують ступінь тяжкості будь-якого кримінального правопорушення, зокрема і викрадень. Про це свідчать і санкції статей, що передбачають тривалі строки позбавлення волі: від мінімальних п'яти років за шахрайство (ч. 4 ст. 190 КК України) до максимальних п'ятнадцяти років за розбій (ч. 4 ст. 187 КК України).

Проте санкція ч. 4 ст. 190 КК України, на наш погляд, встановлює надто розбіжні мінімальну та максимальну межі позбавлення волі – від п'яти до дванадцяти років, що, з одного боку, розмиває уявлення про критерії визначення ступеня тяжкості цього кримінального правопорушення, а з іншого, сприяє можливості довільного вирішення питання призначення покарання судом за таке діяння.

Крім того, до особливо обтяжуючих кримінальні правопорушення проти власності корисливої спрямованості обставин не віднесено вчинення їх злочинною організацією або злочинною спільнотою. Ці види складної форми співучасті є найбільш суспільно небезпечними, а учасники таких утворень належать до осіб із крайніми проявами антисоціальної поведінки. Проте слідчо-судова практика, спираючись на чинні редакції статей про кримінальні правопорушення проти власності, кваліфікує такі випадки лише як вчинення їх організованою групою, що значно зменшує ступінь їхньої тяжкості.

Як зазначає Ю. Дорохіна, злочини проти власності, що вчиняються у складі злочинної організації, становлять феномен організованої злочинності та мають найбільший ступінь суспільної небезпеки серед усіх форм співучасті, а тому доцільним є введення відповідної кваліфікуючої ознаки до складів злочинів, передбачених ст. ст. 185, 186, 187, 189, 190, 191 КК України [12, с. 524].

Висновки. Обтяжуючі та особливо обтяжуючі обставини безпосередньо впливають на ступінь тяжкості кримінальних правопорушень проти власності корисливої спрямованості. Проведене дослідження дозволяє запропонувати такі напрями удосконалення кримінального законодавства України та практики його застосування: 1) включити до переліку статей, визначених п. 1 примітки до ст. 185 КК

України, статті 289, 308, 312, 313, 357, 410 КК України; 2) запропонувати Верховному Суду України надати роз'яснення щодо тлумачення обтяжуючої обставини «за попередньою змовою групою осіб», під якою слід розуміти не тільки співвиконавство, а усі можливі види розподілу ролей співучасників кримінального правопорушення; 3) внести зміни до статей КК України, що передбачають відповідальність за проникнення у житло, інше приміщення чи сховище, визначивши цю обставину як «проникнення до житла чи іншого володіння особи»; 4) передбачити у КК України єдиний критерій визначення розмірів спричиненої кримінальним правопорушенням майнової шкоди; 5) встановити кримінальну відповідальність за вчинення кримінальних правопорушень проти власності корисливої спрямованості злочинною організацією або злочинною спільнотою.

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28.06.1996. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
2. Протокол до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод : ратифіковано Законом від 17.07.1997 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_535#Text.
3. Про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування. *Офіс Генерального прокурора*. URL : <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareyestrovani-kriminalni-pravoporushennya-ta-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannya-2>.
4. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.
5. Ільїна О. В. Кваліфікація повторного вчинення корисливих злочинів проти власності. *Юриспруденція : теорія і практика*. 2006. № 2. С. 13–15.
6. Про судову практику у справах про злочини проти власності : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 06.11.2009 р. № 10. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0010700-09#Text>.
7. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.
8. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.
9. Про правовий режим надзвичайного стану : Закон України від 16.03.2000. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1550-14#Text>.
10. Кримінальна справа № 686/4222/23. *Архів Хмельницького міськрайонного суду*. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109399114>.
11. Кримінальний кодекс України : контрольний текст проєкту (станом на 30.01.2023 р.). URL : <https://newcriminalcode.org.ua/upload/media/2023/01/30/proyekt-kryminalnogo-koдекsu-ukrayiny-stanom-na-30-01-2023.pdf>.
12. Дорохіна Ю. А. Злочини проти власності. Теоретико-правове дослідження : монограф. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. 744 с.

Надійшла до редакції 14.03.2023

References

1. Konstytutsiya Ukrainy [Constitution of Ukraine] vid 28.06.1996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>. [in Ukr.].
2. Protokol do Konventsiyi pro zakhyst prav lyudyny i osnovopolozhnykh svobod [Protocol to the Convention on the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms] : ratyfikovano Zakonom vid 17.07.1997. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_535#Text. [in Ukr.].
3. Pro zareyestrovani kryminalni pravoporushennya ta rezultaty yikh dosudovoho rozsliduvannya. [On registered criminal offenses and the results of their pretrial investigation]. *Ofis Heneralnogo prokurora*. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareyestrovani-kriminalni-pravoporushennya-ta-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannya-2>. [in Ukr.].
4. Kryminalnyy kodeks Ukrainy [Criminal Code of Ukraine] vid 05.04.2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>. [in Ukr.].
5. Ilyina, O.V. (2006) Kvalifikatsiya povtornoho vchynennya koryslyvykh zlochyniv proty vlasnosti [Qualification of repeated commission of self-interested crimes against property]. *Yurysprudentsiya : teoriya i praktyka*. № 2, pp. 13–15. [in Ukr.].
6. Pro sudovu praktyku u spravakh pro zlochyny proty vlasnosti [On judicial practice in cases of crimes against property] : Postanova Plenumu Verkhovnoho Sudu Ukrainy vid 06.11.2009 № 10. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0010700-09#Text>. [in Ukr.].
7. Pro Natsionalnu politsiyu [On the National Police] : Zakon Ukrainy vid 02.07.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>. [in Ukr.].
8. Pro pravovyi rezhym voyennoho stanu [On legal regime of martial law] : Zakon Ukrainy vid 12.05.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>. [in Ukr.].
9. Pro pravovyi rezhym nadzvychaynoho stanu [On legal regime of the state of emergency] : Zakon Ukrainy vid 16.03.2000 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1550-14#Text>. [in Ukr.].
10. Kryminalna sprava № 686/4222/23 [Criminal case № 686/4222/23]. *Arkhiv Khmelnytskoho miskrayonnoho sudu*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109399114>. [in Ukr.].

11. Kryminalnyi kodeks Ukrainy [Criminal Code of Ukraine] : kontrolnyi tekst proiektu (stanom na 30.01.2023 r.). URL: <https://newcriminalcode.org.ua/upload/media/2023/01/30/proyekt-kryminalnogo-kodeksu-ukrayiny-standom-na-30-01-2023.pdf>. [in Ukr.].

12. Dorokhina, Yu. A. (2016) Zlochyny proty vlasnosti. Teoretyko-pravove doslidzhennya [Crimes against property. Theoretical and legal research] : monohraf. Kyiv : Kyiv. Nats. torh-ekon. un-t. 744 p. [in Ukr.].

ABSTRACT

Oleksiy Krizhanovsky. The impact of aggravating circumstances on the severity of self-interested criminal offenses against property. The article deals with the impact of aggravating circumstances on the severity of self-interested criminal offenses against property. It has been proven that in constructing the composition of kidnappings, there are separate violations of the rules of criminalization of these acts, which unjustifiably reduce their degree of severity. Resolution No. 10 of the Plenum of the Supreme Court of Ukraine dated November 6, 2009 gives a restrictive interpretation to the term «by prior collusion by a group of persons». The aggravating circumstance of «intrusion into a dwelling, other premises or storage» is inconsistent with similar terms used in the legislation of Ukraine. The following directions for improving the legislation of Ukraine: 1) include in the list of articles specified in paragraph 1 of the note to Art. 185 of the Criminal Code of Ukraine, articles 289, 308, 312, 313, 357, 410 of the Criminal Code of Ukraine; 2) to propose to the Supreme Court of Ukraine to provide an explanation regarding the interpretation of the aggravating circumstance «by prior collusion by a group of persons», which should be understood not only as a joint execution, but all possible types of distribution of roles of accomplices of a criminal offense; 3) amend the articles of the Criminal Code of Ukraine, which provide for responsibility for breaking into a dwelling, other premises or storage, defining this circumstance as «breaking into a dwelling or other property of a person»; 4) provide in the Criminal Code of Ukraine a single criterion for determining the amount of property damage caused by a criminal offense; 5) establish criminal liability for the commission of self-interested criminal offenses against property by a criminal organization or criminal community.

Keywords: *criminal offenses against property, selfish motive, aggravating circumstances, qualifying features, degree of severity.*

УДК 343.35

DOI: 10.31733/2078-3566-2023-1-227-232

**Василь
ФРАНЧУК**[©]
кандидат юридичних
наук, доцент
(Львівський
державний
університет
внутрішніх справ,
м. Львів, Україна)

**Станіслав
ЄФТЕМІЙ**[©]
аспірант
(Львівський
університет
бізнесу та права,
м. Львів, Україна)

ДОСВІД РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА У СФЕРІ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ПРОТИДІЇ ПЕРЕВИЩЕННЮ ВЛАДИ АБО СЛУЖБОВИХ ПОВНОВАЖЕНЬ ПРАЦІВНИКОМ ПРАВООХОРОННОГО ОРГАНУ

Досліджено позиції вчених, а також положення чинного законодавства України та Республіки Польща в частині визначення кримінально-правових норм, що передбачають відповідальність за перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу. Визначено спільні та відмінні ознаки теоретичних підходів учених до визначення поняття «службова особа». Наголошено на розбіжностях щодо законодавчого закріплення термінів «працівник правоохоронного органу» та «службова особа органу, призначеного для охорони громадської безпеки», а також їх визначень у теорії кримінального

© В. Франчук, 2023
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-8204-512X>
vmz@lvduvs.edu.ua

© С. Єфтемій, 2023
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-8511-715X>
business_law@ukr.net